

YEGAH MUSICOLOGY JOURNAL

<https://dergipark.org.tr/en/pub/ymd>

e-ISSN: 2792-0178

Article Type / Makalenin Türü	: Research Article / Araştırma Makalesi
Date Received / Geliş Tarihi	: 09.12.2025
Date Accepted / Kabul Tarihi	: 20.02.2026
Date Published / Yayın Tarihi	: 27.02.2026
DOI	: https://doi.org/10.51576/ymd.1838202
e-ISSN	: 2792-0178
Plagiarism / İntihal	: This article has been reviewed by at least two referees and confirmed to include no plagiarism. / Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği teyit edilmiştir.

FRANZ VINZENZ KROMMER “NO. 1, Mİ BEMOL MAJÖR OP. 36 KLARNET KONÇERTOSU”NUN KLARNET İCRA PRATİĞİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

AK, İlkay¹

ÖZ

Bu çalışma, klarnet repertuvarının önemli eserlerinden biri olan Franz Krommer’in “No. 1, Mi Bemol Majör Op. 36 Klarnet Konçertosu”nu klarnet icra pratiği açısından inceleyerek, eserde yer alan teknik ve müzikal açıdan zorlu pasajların icrasını kolaylaştırmaya yönelik öneriler geliştirmeyi amaçlamaktadır. Klasik Dönem form anlayışına uygun geleneksel bir yapıya sahip olan Op. 36 Klarnet Konçertosu, geç Klasik Döneme özgü bir üslupta bestelenmiş olup üç bölümden oluşmaktadır. Krommer, bu eserinde klarnetin teknik ve ifade olanaklarını etkileyici bir biçimde ortaya koymaktadır. Bu özellikler, enerjik karaktere sahip *Allegro* bölümünde, süslemelerle bezeli ve lirik yapıli *Adagio* bölümünde ve neşeli karakteriyle öne çıkan *Rondo* final bölümünde belirgin biçimde gözlemlenmektedir.

Çalışmada eser, nota temelli analiz yöntemiyle ele alınmış; özellikle geniş aralıklı ses atlamaları, artikülasyon çeşitliliği, nüans kullanımı ile nefes ve üfleme teknikleri açısından klarnet icrasında karşılaşılan performans sorunları belirlenmiştir. Tespit edilen teknik pasajlara yönelik olarak, klarnet icracılığına özgü pedagojik ilkeler doğrultusunda (örneğin, metronomla kademeli hız artırımı, nefes kontrolü, parmak-hava koordinasyonu, dil-parmak koordinasyonu ve artikülasyon yönetimi) uygulamaya yönelik çalışma önerileri geliştirilmiştir. Bu öneriler, eserin hem teknik hem de müzikal yorum açısından daha verimli ve doğru icra edilmesine katkı sağlayacak şekilde

¹ Doç. Anadolu Üniversitesi Devlet Konservatuarı, Müzik Bölümü, Üfleme ve Vurmalı Çalgılar ASD, iakkoca@anadolu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-8321-1513>

düzenlenmiştir. Çalışmanın bu yönleriyle hem klarnet öğrencileri ve sanatçılarına hem de müzisyenlere kılavuz niteliğinde bir kaynak olması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Krommer, konçerto, klarnet, klarnet teknikleri, klarnet icra pratiği.

AN EXAMINATION OF FRANZ VINZENZ KROMMER’S “CLARINET CONCERTO NO. 1 IN E-FLAT MAJOR, OP. 36”, IN TERMS OF CLARINET PERFORMANCE PRACTICE

ABSTRACT

This study examines Franz Krommer’s “Clarinet Concerto No. 1 in E-flat Major Op. 36”, which stands out as one of the most significant works in the clarinet repertoire, in terms of performance practice and aims to provide practical suggestions to facilitate the performance of technically and musically challenging passages of the work. Having a traditional structure consistent with the prevailing form of the Classical Period, the concerto consists of three movements and was composed by adopting a Classical Period style. Krommer, in this work, succeeds in impressively introducing technical and expressional capabilities of the clarinet, which could be clearly identified in the energetic *Allegro* part, in the lyrical and ornamented *Adagio* part, and in the playful *Rondo* final part.

The work was evaluated using the notational analysis method; especially the performance-related problems confronted during the clarinet performance were determined in terms of high-range sounds, articulation variety, use of nuances, breathing and blowing techniques. Accordingly, performance suggestions were proposed for the study-specific technical passages in conformity with the pedagogical principles pertaining to clarinet performance (i.e, incremental tempo increase with a metronome, breath control, air-finger coordination, tongue-finger coordination and articulation management). These suggestions were later revised in a way to contribute to a more effective and more accurate performance in technical and musical terms. Therefore, this study is expected to be a valuable guide for clarinet students and clarinet players.

Keywords: Krommer, concerto, clarinet, clarinet techniques, clarinet performance practice.

GİRİŞ

Franz Krommer’in (1759-1831) “No. 1, Mi Bemol Majör Op. 36 Klarnet Konçertosu”, Wolfgang Amadeus Mozart’ın (1756-1791) Anton Stadler (1753-1812) için yazdığı çığır açıcı La Majör konçertosundan 12 yıl sonra, 1803’te yayımlanmıştır (Clarinet Concerto in E-flat, t.y., par. 4). Besteci, bu eserinde Carl Maria von Weber’in (1786-1826) klarnet konçertoları yazımına benzer biçimde çalgının teknik ve ifade olanaklarını ön plana çıkarmaktadır. Bu yaklaşım, eserin enerjik karakteriyle öne çıkan *Allegro* bölümünde, süslemeli ve lirik yapıya sahip *Adagio* bölümünde ve canlı bir karakter taşıyan *Rondo* finalde açık biçimde hissedilmektedir. Eser boyunca klarnetin tüm ses aralığı kullanılmaktadır. Virtüöz pasajlar ve geniş aralıklar arasındaki ani sıçramalar, son derece sınırlı bir alan içinde çarpıcı ışık ve gölge değişimleri yaratmaktadır. Konçertonun, 19. yüzyılın başlarında dönemin önde gelen klarnetçileri tarafından sıklıkla icra edildiği ve klarnet repertuarında önemli bir yer edindiği görülmektedir. Bu durum, günümüz klarnet icracılarının bestecinin eserlerine yeniden ilgi göstermesini açıklayıcı niteliktedir (Reiber, 1994: 7).

Konçerto, geç Klasik Döneme ait bir üslupta yazılmış olup üç bölümden oluşmaktadır. Etkileyici temalar içermesinin yanı sıra çalması oldukça keyifli bir eserdir. Klarnet soloları, beş perdeli bir

klarnetin olanaklarına son derece uygun şekilde yazılmıştır. Modern klarnetle de oldukça çarpıcı bir etki yaratmaktadır. Klarnetin E3'ten (Mi3) F6'ya (Fa6) kadar geniş bir ses aralığı kullanılmaktadır. Fakat ağırlıklı olarak klarnetin clarino bölgesinde yazılmıştır. Müzikal olarak, ustaca yapılmış orkestral düzenlemesiyle bu eser, geç Klasik ve erken Romantik Dönemlerin en seçkin konçertolarından biri sayılmaktadır (Rice, 2017: 89-93).

Eserde orkestra nispeten büyüktür ve ikişer tahta üflemleri çalgıdan oluşan tam standart nefesli çalgılar grubu, iki korno ve hatta o dönemde nefesli çalgı konçertoları için nadir olan bakır üflemliler ve timpani içermektedir. Açılış *Allegro* bölümü ciddi, Mozart'ın Prag Senfonisi'ne benzer bir ruh hâli ve kahramanlık duygusu içermektedir. *Adagio* bölümü, o dönemin opera ariyalarına benzeyen şarkı formundadır ve orta hızda bir *Rondo* finali ile doğrudan devam etmektedir. Müziğin proto-Romantik özellikleri, baştan sona sıkça ve dramatik bir şekilde minör tonlara geçişlerde en belirgin şekilde ortaya çıkmaktadır (Franz Krommer - Description, t.y., par. 4).

Besteci eserde klarnetin *chalmereau* (şalümo) bölgesinde arpejler ve pasajlardan etkili biçimde yararlanmıştır. 18. yüzyıl konçertoları için alışılmadık olan şey, bu eserde kadanslara veya kadans yerlerine yer verilmemiş olmasıdır. Besteci bu eserde klarnetin teknik potansiyelinden sonuna kadar yararlanmıştır (Rice, 2017: 89-93).

Konçerto, klarnetin hem teknik hem de estetik olanaklarını bütüncül bir yaklaşımla ortaya koyması bakımından dikkat çekicidir. Eserde klarnetin geniş ses aralığının (*chalmereau*, clarino ve altissimo) kullanılması, bu bölgeler arasında gerçekleştirilen ani geçişler, icracıdan gelişmiş bir nefes kontrolü, dengeli bir *embouchure*, hassas bir dil-parmak koordinasyonu ve etkili bir parmak-hava koordinasyonu talep etmektedir. Hızlı arpejler, kromatik diziler, geniş aralıklı ses atlamaları ve legato, staccato ile aksan gibi farklı artikülasyon türlerinin sıklıkla bir arada kullanılması, yalnızca teknik yeterliliği değil, aynı zamanda müzikal bütünlüğün korunmasını da zorunlu kılmaktadır. Dinamik açıdan ise eserde sıkça karşılaşılan ani nüans değişimleri, uzun müzikal cümlelerin bölünmeden ifade edilmesini ve klarnete verilen hava akışının titizlikle kontrol edilmesini gerektirmektedir.

Krommer, belirgin kadanslara yer vermeksizin klarneti sürekli orkestral doku içerisinde konumlandırarak, solistin hem teknik ustalığını hem de orkestrayla kesintisiz bir etkileşim kurmasını amaçlamaktadır. Bu yönleriyle konçerto, geç Klasik Dönem estetiğini korurken erken Romantik ifade anlayışına yaklaşan, icracı açısından son derece öğretici ve zengin bir repertuvar örneği sunmaktadır (Rice, 2017: 89-93).

Amaç ve Önem

Bu çalışmanın temel amacı, Franz Krommer'in "No. 1, Mi Bemol Majör Op. 36 Klarnet Konçertosu"nu klarnet icra pratiği açısından inceleyerek, eserde yer alan teknik ve müzikal zorlukları ortaya koymak ve bu zorluklara yönelik uygulanabilir icra önerileri geliştirmektir. Bu doğrultuda eser, nota temelli analiz yöntemiyle ele alınmış; özellikle geniş aralıklı ses atlamaları, nüans kullanımı, artikülasyon çeşitliliği, nefes ve üfleme teknikleri bakımından değerlendirilmiştir. Çalışmanın önemi, klarnet repertuvarında önemli bir yere sahip olmasına karşın, "No. 1, Mi Bemol Majör Op. 36 Klarnet Konçertosu"nun klarnet icra pratiğini merkeze alan akademik çalışmaların sınırlı olmasıyla ilişkilidir. Bu çalışma, eserin teknik ve müzikal gerekliliklerini icracı odaklı bir yaklaşımla ele alarak, klarnet öğrencileri ve icracıları için pedagojik açıdan yol gösterici bir kaynak sunmayı hedeflemektedir. Ayrıca geliştirilen icra önerilerinin, klarnet eğitiminde öğrencilerin teknik yeterliliklerini ve müzikal yorum becerilerini destekleyeceği düşünülmektedir.

Problem Durumu

Franz Krommer'in "No. 1, Mi Bemol Majör Op. 36 Klarinet Konçertosu", klarinet repertuvarında önemli bir yere sahip olmasına rağmen, bu eserin klarinet icra pratiğini merkeze alan akademik çalışmaların sayısı sınırlıdır. Yapılan literatür taramasında, özellikle klarinet performansına ve teknik yoruma odaklanan Türkçe kaynakların bulunmadığı görülmektedir. Bu durum, eserle ilgili pedagojik yaklaşımların ve icraya yönelik çalışma önerilerinin sınırlı kalmasına yol açmaktadır. Bu çalışmanın temel problemi, Krommer Op. 36'nın klarinet icrasında karşılaşılan teknik ve müzikal zorluklarının, icra pratiğini merkeze alan akademik çalışmalar kapsamında yeterince ele alınmamış olmasıdır. Bu bağlamda araştırma, eserin klarinet icra pratiği açısından hangi teknik sorunları barındırdığını ve bu sorunlara yönelik hangi çalışma yöntemlerinin önerilebileceğini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu doğrultuda çalışmada, nota temelli analiz yöntemi kullanılarak eserin solo klarinet partisi incelenmiş; tespit edilen teknik pasajlar üzerinden icra pratiğine yönelik performans odaklı çalışma ve yorum önerileri geliştirilmiştir.

YÖNTEM

Bu araştırma, nitel araştırma yöntemi kapsamında yürütülmüş olup literatür taraması ve doküman analizi tekniklerinden yararlanılmıştır. Çalışmanın temel veri kaynağını, Franz Krommer'in "No. 1, Mi Bemol Majör Op. 36 Klarinet Konçertosu"nun solo klarinet partisi oluşturmaktadır. Analiz sürecinde eser, öncelikle form, tempo, dinamik yapı ve bölümler arası teknik yoğunluk açısından genel bir incelemeye tabi tutulmuştur. Ardından solo klarinet partisindeki pasajlar; tempo hızı, nota yoğunluğu, aralık genişliği, artikülasyon çeşitliliği ve nefes gereksinimi ölçütleri doğrultusunda ayrıntılı olarak değerlendirilmiştir. Klarinet icrası bakımından zorlu pasajlar; hızlı ve kesintisiz on altılık ve otuz ikilik nota dizileri içermesi, geniş aralıklı ses atlamalarının sık kullanılması, ani nüans ve artikülasyon değişimlerinin bulunması, nefes sürekliliğini zorlayan uzun cümle yapıları içermesi gibi teknik kriterler temel alınarak belirlenmiştir. Bu kapsamda özellikle geniş aralıklı ses atlamaları, hızlı pasajlar, kromatik diziler, arpejler ve ani nüans değişimleri performans açısından zorlayıcı kabul edilmiş; icra önerileri bu pasajlar üzerinden geliştirilmiştir. Belirlenen pasajlara yönelik icra önerileri oluşturulurken, klarinet pedagojisinde yaygın olarak kabul edilen teknik geliştirme ve motor öğrenme ilkeleri esas alınmıştır. Bu bağlamda; metronomla kademeli hız artırımı, pasajların küçük bölümlere ayrılarak çalışılması, nefes kontrolü ve artikülasyon çeşitliliği, dil-parmak ve parmak-hava koordinasyonları gibi pedagojik yaklaşımlar temel alınmıştır. Bu yönetsel yaklaşım sayesinde geliştirilen önerilerin yalnızca teknik zorlukların aşılmasına değil, aynı zamanda eserin müzikal bütünlüğünün korunarak yorumlanmasına da katkı sağlaması amaçlanmıştır.

Sınırlılık

Bu çalışma, Franz Krommer'in "No. 1, Mi Bemol Majör Op. 36 Klarinet Konçertosu"nun klarinet icra pratiği açısından değerlendirilmesine yönelik öneriler sunmayı amaçlamaktadır. Çalışmada öncelikle bestecinin yaşamı ve müzikal kimliğine kısa bir giriş yapılmış; ardından "No. 1, Mi Bemol Majör Op. 36 Klarinet Konçertosu"nun solo klarinet partisi teknik ve müzikal açıdan analiz edilerek performans önerileri geliştirilmiştir. Analizler, eserin 1953 tarihli Praha baskısı (Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění; H 888) esas alınarak yapılmış; diğer edisyonlar çalışmanın kapsamı dışında bırakılmıştır.

Evren ve Örneklem

Bu çalışmanın evrenini, klarnet repertuvarında önemli bir yere sahip olan Franz Krommer'in "No. 1, Mi Bemol Majör Op. 36 Klarnet Konçertosu" ve bu eser üzerine yapılan akademik çalışmalar oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, söz konusu konçertonun solo klarnet partisine ait nota materyali oluşturmaktadır. Nota materyali, klarnet icra pratiği açısından zorlayıcı pasajların belirlenmesi ve bu pasajlara yönelik performans odaklı icra önerilerinin geliştirilmesi amacıyla incelenmiştir.

BULGULAR VE YORUMLAR

Besteci Franz Krommer

Resim 1 Franz Vinzenz Krommer (1759-1831) (Naxos Records, t.y.).

Mozart ve Ludwig van Beethoven (1770-1827) ile aynı dönemde, 18. yüzyıl sonlarında Viyana'da yaşayan Franz Krommer, 1759 yılında Çekya'nın Kamenice kasabasında doğmuştur. Burada, Turany'de koro şefi olan amcası Anton'dan müzik eğitimi almıştır (Clarinet Concerto in E-flat, t.y., par. 1). Krommer, büyük ölçüde kendi kendini yetiştirmiş bir müzisyendir. Özellikle Joseph Haydn (1732-1809) ve Mozart'ın eserlerini inceleyerek çalışmıştır. 17 yaşına geldiğinde doğduğu kasabada orgculuk yapan Krommer, keman çalışmalarına da devam etmiştir (Mailman vd., 1995: 14).

1785 yılında, Krommer, birçok Çek bestecinin yerleşmiş olduğu Viyana'ya gitmiştir. Orada çeşitli görevlerde bulunmuş ve düzenli olarak Christoph Gluck (1714-1787), Haydn, Mozart ve Beethoven'ın müzikleriyle iç içe olmuştur (Mailman vd., 1995: 14). Krommer, saray orkestrasında kemancı olarak çalışmak üzere birkaç kez başvuruda bulunmuş ancak başarılı olamamıştır. Sonunda, 14 Haziran 1815'te müzikle ilgili olmayan bir görev olan Anti-Kammer Türhüter (kraliyet dairesi bekçisi) ünvanıyla görevlendirilmiştir (Hall, 2004: 167). Krommer, imparatorun koruması altında, tüm zamanını bestecilik faaliyetlerine ayırabilmiş ve imparatora eşlik ettiği seyahatler aracılığıyla uluslararası bir üne kavuşmuştur. Ayrıca, Avusturya'da oda orkestrası şefi ve saray bestecisi ünvanını alan son müzisyen olmuştur (1818) (Reiber, 1994: 6). 1826'da ise Viyana'da oldukça gizli bir müzik topluluğu olan Gesellschaft der Musikfreunde (Müzik Dostları Derneği) tarafından onursal üye olarak kabul edilmiştir. Bu da muhtemelen Krommer'in aldığı en yüksek onur olmuştur (Olson, 1992: 12). Krommer, 1831 yılında Viyana'da hayatını kaybetmiştir. Geçiş döneminin bir sanatçısı olan Krommer'in yapıtları, 18. yüzyılın saray üslubu ile 19. yüzyılın başlarındaki Romantik anlatım dili arasında bir köprü niteliği taşımaktadır (Reiber, 1994: 6).

Son derece üretken bir besteci olan Krommer'in en az 110 opus numarası altında yayımlanmış 300'den fazla eseri bulunmaktadır. Bugün en çok, nefesli çalgı toplulukları için yazdığı, zengin

tınılara sahip, çalgıya özgü ve zaman zaman güçlü karakterdeki müzikleriyle tanınmaktadır (Wind Repertory Project, t.y., par. 4). Krommer 1793'te Kont Karolyi'nin alayında bando şefi ve müzik direktörü olduğu dönemde, her gün nefesli çalgılarla iç içe olması nedeniyle, yaratıcı enerjisinin büyük bir bölümünü nefesli çalgılar için partitalar, divertimentolar, kassasyonlar ve konçertolar bestelemeye adanmıştır (Mailman vd., 1995: 15). 1825 tarihli Parthia for Band eserinin yanı sıra, 42 marş ve 44 nefesli sekizlisi bestelemiştir. Bu eserler günümüzde onun en popüler besteleri olarak kabul edilmektedir (Hall, 2004: 167).

Harmoni Musik'in (nefesli çalgılar topluluğu müziği) altın çağı (yaklaşık 1760-1837) boyunca en üretken bestecilerden biri Krommer olmuştur. Her ne kadar çoğu zaman çağdaşları olan Haydn, Mozart ve Beethoven'ın gölgesinde kalsa da bu türe yaptığı katkılar oldukça önemlidir (Lundahl, 2021: 35). Bestecinin keman konçertoları ise büyük ölçüde unutulmuştur. Bu konçertolar Pierre Rode'un eserlerinin etkisini taşımaktadır. Bu eserlerdeki solo bölümlerin zorlukları, Krommer'in kemana bakış açısı hakkında fikir vermektedir (Wessely, 2001: 1).

Krommer'in üflemeliler için yazdığı eserler sıklıkla kaydedilmektedir ve 18. yüzyıl bestecileri arasında kemancı olmasına rağmen üflemeli çalgılar için iyi beste yapan çok az kişiden biridir (Silvertrust, 1996: 3, 4). Bestecinin flüt, obua ve klarnet için yazdığı solo konçertolar en önemli başarıları arasında yer almaktadır. Ayrıca bestecinin flüt ve obua için yazdığı konçertoların klarnet için düzenlemeleri de mevcuttur. Bestecinin bu eserlerle birlikte klarnet konçertoları aşağıda sıralanmaktadır:

- Klarnet (Obua) Konçertosu, No. 2, Mi Bemol Majör, Op. 52. (yaklaşık 1805) Düzenleme
- Klarnet (Flüt) Konçertosu, No. 3, Mi Minör Op. 86. (1819-1820) Düzenleme
- Klarnet Konçertosu (iki klarnet ve orkestra için) No. 1, Mi Bemol Majör Op. 35. (yaklaşık 1802)
- Klarnet Konçertosu (iki klarnet ve orkestra için) No. 2, Mi Bemol Majör Op. 91. (yaklaşık 1815 ca.) (Rice, 2017: 88).

Bestecinin tüm bu konçertoları Leipzig'de Johann Anton André tarafından yayımlanmıştır. Op. 36 numaralı konçertosu ayrıca 1803'te Paris'te Vernay ve 1806'da Duhan tarafından yayımlanmıştır (Rice, 2017: 88). Bestecinin "No. 1, Mi Bemol Majör Op. 36 Klarnet Konçertosu" günümüzde hâlâ eğitim repertuarında önemini korumaktadır.

Krommer, klarnet için birçok eser bestelemiştir. Dönemin tanıkları, Krommer'in klarnet için yazdığı eserlerin hem klarnetçiler hem de dinleyiciler tarafından beğenildiğini ve son derece popüler olduğunu ortaya koymaktadır (Weston 1977'den aktaran Lehto, 2002: 42).

Franz Krommer "No. 1, Mi Bemol Majör Op. 36 Klarnet Konçertosu"

Krommer'in yalnızca birkaç eseri günümüzde hâlâ düzenli olarak çalınmaktadır. Bu eserler arasında en tanınanı "No. 1, Mi Bemol Majör Op. 36 Klarnet Konçertosu"dur. Klasik Dönem formuna uygun geleneksel bir yapı taşıyan bu konçerto, Weber (1786-1826) ve Louis Spohr'un (1784-1859) daha sonraki klarnet eserlerine bir köprü olarak görülebilir. Özellikle Krommer'in eserinin ikinci bölümünde, Weber ve Spohr'un konçertolarında daha sık rastlanan, zarif bir romantizm hissedilmektedir (Clarinet Concerto in E-flat, t.y., par. 4, 5). Eser, standart bir klasik konçerto formundadır ve ilk bölümü, biri sadece orkestra, diğeri solist içeren çift ekspozisyonlu bir yapıya sahip olduğu için uzundur. Formuna rağmen, ardından gelecek olan Romantik üslupların belirgin izlerini taşımaktadır (Franz Krommer - Description, t.y., par. 3).

Konçerto boyunca, klarnet ve orkestra sürekli bir diyalog içindedir; bu nedenle klarnetin özelliklerini sergileyen belirgin kadanslar (solo bölümler) yerine, bütün eserde karşılıklı bir etkileşim söz konusudur. Bu özelliğiyle eser, çalım oldukça tatmin edici kılmakta ve 200 yılı aşkın

süredir klarnet repertuvarının vazgeçilmez bir eser olmasının temel nedenini göstermektedir. (Clarinet Concerto in E-flat, t.y., par. 6).

Birinci Bölüm - Allegro

Birinci bölüm 4/4'lük ölçü biriminde ve *Allegro* (hızlı, canlı) hız teriminde yazılmıştır. Bölümün orkestra sunumu, iki bölüm ve bir koda içeren sonat-allegro formundadır. Solo klarnet bölümleri lirik bir yapıya sahip olup hoş temalar sunmaktadır. 1-8. ölçüler arasında Mi bemol Majör tonundaki orkestra sunumunda yaylı çalgılar, kahramanca bir tınıya sahip A temasını arpejler, sekizlik ve geniş aralık atlamalarıyla duyurmaktadır. 25. ölçüde yaylı orkestra, lirik bir B teması çalmakta; 51. ölçüde tüm orkestral çalgıların katılımıyla bir kadansa ulaşılmaktadır. 51. ölçüde solo klarnet güçlü ve iddialı bir A1 temasını seslendirmektedir (Rice, 2017: 89) (Nota 1). Klarnet A1 temasına 51. ölçünün dördüncü vuruşunda sekizlik notalarla giriş yapmaktadır. Bu giriş *piano* (*p*) (hafif) nüansı ile başlamakta ve *crescendo* ile *mezzoforte* (*mf*) (orta kuvvette) nüansına kadar yükselmektedir.

Nota 1. F. Krommer No. 1, Mi Bemol Majör Op. 36 Klarnet Konçertosu
birinci bölüm Allegro 51-60. ölçüler arasındaki kesit (Krommer, 1953).

Klarnet partisinde, 62. ölçünün son üç sekizlik notasından itibaren decrescendo uygulanarak 63. ölçünün ilk dörtlüğünde *p* nüansına ulaşılmaktadır. Aynı ölçüde yer alan on altılık notalarda ise *forte* (*f*) (kuvvetli) nüansı başlamakta ve bu nüans 67. ölçüye kadar devam etmektedir.

64-67. ölçüler arasında, on altılık ve otuz ikilik notalardan oluşan arpej pasajları yer almaktadır. Bu kısımda arpej girişleri klarnetin chalumeau bölgesinde yazılmıştır (Nota 2). Klarnet partisinde 64-67. ölçüler arasında yer alan ve özellikle otuz ikilik notalardan oluşan pasajlar, temponun hızlı olması nedeniyle nefes kontrolü, parmak-hava koordinasyonu ve artikülasyon yönetimi açısından teknik olarak zorlayıcıdır. Bu pasajlarda ritmik doğruluk ve akıcılığın sağlanması, icracının motor becerilerinin eşgüdümlü biçimde kullanılmasını gerektirmektedir. Bu nedenle söz konusu pasajın, metronom eşliğinde hedef tempoya ulaşılan kadar kademeli olarak hızlandırılarak çalışılması önerilmektedir. Kademeli tempo artışı, motor öğrenme sürecinde doğru hareket kalıplarının yerleşmesini destekleyerek parmak-hava akışı eşgüdümünün gelişmesine katkı sağlamaktadır. Vuruş algısının netleştirilmesi amacıyla Nota 3'te gösterildiği üzere sekizlik nota değerine dörtlük vuruş düşünülerek yapılan çalışmalar, ritmik istikrarın sağlanmasına yardımcı olmaktadır. Her ölçünün tekrar edilerek çalışılması, parmak hareketlerinin alışkanlık kazanmasını ve akıcılığın artmasını desteklemektedir (Nota 3). Aynı teknik yapı 266-268. ölçüler arasında da tekrarlandığından, bu çalışma yaklaşımı ilgili pasajlar için de geçerlidir. Bu doğrultuda metronom, teknik gelişimi destekleyen temel bir pedagojik araç olarak önem kazanmaktadır.

Öğrencilerin vuruş sürekliliğini korumalarına yardımcı olmak amacıyla metronomun bir çalışma aracı olarak kullanılması, yaygın bir çalışma stratejisidir. Bir müzik eserini baştan sona belirlenmiş bir tempoda icra edebilme becerisi, tüm müzisyenler için arzu edilen bir yetkinliktir. Öğrenciler, ilk dersten itibaren sabit bir vuruşun önemine yönelik eğitim alırlar. Ancak, her öğrenci istikrarlı bir

içsel nabız hissine sahip olmayabilir ve bu durum, vuruşu sürekli ve düzenli biçimde sürdürmede sorunlara yol açabilir (Hanberry, 2004: s. 28).

Nota 2. F. Krommer No. 1, Mi Bemol Majör Op. 36 Klarnet Konçertosu
birinci bölüm Allegro 62-67 ölçüler arasındaki kesit (Krommer, 1953).

Nota 3. Egzersiz.

81. ölçüde lirik bir B1 teması, yaylı çalgıların sekizlik nota eşliğiyle başlamaktadır. Klarnet ise clarino bölgesinde *subito* p nüansı ile birlikte 88. ölçüye kadar melodik hattı sürdürmektedir. 88. ölçünün üçüncü dörtlüğünde biten decrescendo'nun hemen ardından aynı ölçünün son sekizlik notasında f gelmektedir. Bu f nüansı iki ölçü boyunca devam etmekte, 91. ölçüde yeniden p'ye dönmekte ve aynı ölçünün son iki sekizlik notasında tekrar f nüansı görülmektedir. 92. ölçünün son iki sekizliğinde başlayan decrescendo'nun ardından ise p nüansı gelmekte ve bu nüans 96. ölçünün sonuna kadar sürmektedir (Nota 4). 81-96. Ölçüler arasında klarnetin farklı ses bölgeleri arasında gerçekleşen ani geçişler ile zıt dinamiklerin (p-f) ardışık kullanımı, hava basıncının hassas ve dengeli kontrolünü zorunlu kılmaktadır. Bu durum, icracı açısından hem teknik denetim hem de tonal süreklilik bakımından belirgin bir güçlük oluşturmaktadır. Özellikle 81-96. ölçüler arasında sıkça karşılaşılan decrescendo'lar ile birlikte gerçekleşen ani nüans değişimleri, ses istikrarının korunmasını güçleştirmekte ve bölümün karakterinin ortaya konulmasını doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle söz konusu pasajda ve bölüm genelinde p, f ve diğer nüanslar arasındaki farkların bilinçli ve titiz bir şekilde uygulanması önerilmektedir. Nüans geçişlerinin sağlıklı bir biçimde gerçekleştirilebilmesi için klarnete verilen hava miktarı ve basıncının icracı tarafından kontrollü şekilde yönetilmesi gerekmektedir. Hopa'nın da belirttiği üzere, "Nefes kontrolü çalgıya doğru miktarda ve basınçta hava gönderilmesine yardımcı olur; ses perdelerinin oluşmasında ve nüans değerlerinin belirlenmesinde önemli bir rol oynar" (Hopa, 2013: 114). Bu bağlamda, hava basıncının dengeli kullanımı, hem aynı nüansın istikrarlı biçimde sürdürülebilmesi hem de farklı nüansların müzikal olarak etkili bir şekilde ifade edilebilmesi açısından temel bir unsur olarak değerlendirilebilir.

Nota 4. F. Krommer No. 1, Mi Bemol Majör Op. 36 Klarnet Konçertosu
birinci bölüm Allegro 81-96 ölçüler arasındaki kesit (Krommer, 1953).

Klarnet, 97-107. ölçüler arasında *pianissimo* (*pp*) (çok hafif) nüansı ile başlayan Do Minör melodisini sunmaktadır. Bu melodi, 111. ölçüde Re bemol Majör ve Si bemol Majör tonalitelerine modülasyon yapmaktadır. Bu kısımda, çeşitli arpej ve gam pasajları klarnetin chalumeau bölgesinden altissimo bölgesindeki G6 (Sol6) perdesine kadar uzanacak biçimde ustalıkla yazılmıştır (Rice, 2017: 89-90). Eserin yalnızca bu bölümünde klarnet, altissimo bölgesindeki G6 (Sol6) perdesine kadar yükselmektedir.

Klarnet partisinde, 111-131. ölçüler arası pasaj, dil-parmak koordinasyonu, parmak-hava koordinasyonu, artikülasyon çeşitliliği ve geniş nüans aralığı nedeniyle teknik ve müzikal açıdan yüksek düzeyde denetim gerektirmektedir (Nota 5). Aksan, legato ve staccato artikülasyonların art arda kullanılması, *p* ve *ff* aralığındaki ani nüans değişimleri ve temponun sürekliliği, icracı açısından temel zorlukları oluşturmaktadır. Bu kısımda notalar üzerinde yer alan aksan, legato ve staccato artikülasyonların titizlikle uygulanması, *pp* ile *ff* arasında değişen her bir nüansın enerjik ve kontrollü biçimde ifade edilmesi ve temponun sürekliliğinin korunması önem taşımaktadır. Bu bağlamda, diğer nefesli çalgılarda olduğu gibi klarnette de perde değişimlerinde temiz nota geçişlerinin sağlanabilmesi, icracının hızlı ve hassas parmak hareketleri gerçekleştirmesini zorunlu kılmaktadır (Hofmann ve Goebel, 2016'dan aktaran Almeida vd., 2009). Bu nedenle pasajın, doğru hareket kalıplarının yerleşmesini desteklemek amacıyla metronom eşliğinde ve kademeli tempo artışıyla çalışılması önerilmektedir.

11

mp

12

cresc.

p

cresc.

p

13

tr

Tutti

fz = ff

Nota 5. F. Krommer No. 1, Mi Bemol Majör Op. 36 Klarnet Konçertosu
birinci bölüm Allegro 111-131. ölçüler arasındaki kesit (Krommer, 1953).

Eserde aksanlı notaları icra ederken klarnete verilen havanın miktarına dikkat edilmelidir. Bunun için öncelikle notadaki nüansa bakılmalı ve hava miktarı bu nüansa göre belirlenmelidir (Nota 6). Aksanlı notalar başında daha yüksek, sonunda ise daha yumuşak küçük decrescendo'lar olarak düşünülebilir. Aksan dil ile değil, ses seviyesi/dinamik mekanizmaları ile üretilmektedir. Çoğu zaman nota verilen nüans seviyesinden daha güçlü başlamakta ve decrescendo ile tekrar bu seviyeye dönmektedir. Aksanlar birçok karakter ve nüansa sahip olabilirler (Pimentel, 2016, par. 4, 5).

11

mp

12

p

Nota 6. F. Krommer No. 1, Mi Bemol Majör Op. 36 Klarnet Konçertosu
birinci bölüm Allegro 113-114. ölçüler arasındaki kesit (Krommer, 1953).

Klarnet partisinde, 123-125. ölçüler arasında on altılık notalardan oluşan kısa kromatik diziler yer almaktadır (Nota 7). Benzer kromatik yapılar, 204, 206 ve 294. ölçülerde ve 318-320. ölçüler arasında da görülmektedir. Art arda gelen bu hızlı kromatik geçişler, parmak hareketleri ile nefes akışının eşgüdümlü biçimde denetlenmesini gerektiren, teknik açıdan kritik pasajlar niteliği taşımaktadır. Bu kısımlarda dil-parmak ve parmak-hava koordinasyonlarının sağlanabilmesi icracı açısından zorlayıcı olabilmektedir.

Bu teknik gereklilikler doğrultusunda, aşağıda art arda uygulanmak üzere üç farklı egzersiz önerilmektedir (Nota 8, 9, 10). Söz konusu egzersizler, çıkıcı ve inici kromatik diziler biçiminde, sırasıyla dörtlü, sekizli ve on ikili gruplar hâlinde düzenlenmiştir. Egzersizlerin, klarnetin chalumeau bölgesinden altissimo bölgesindeki do perdesine kadar çıkıcı; aynı zamanda altissimo bölgesinden chalumeau bölgesindeki mi perdesine kadar inici olarak çalışılması mümkündür. Çalışmaların metronom eşliğinde ve hedef tempoya ulaşılan kadar kademeli tempo artışıyla yapılması önerilmektedir. Artikülasyon açısından ise pasajların öncelikle legato, ardından staccato olarak çalışılması tavsiye edilmektedir.

Nota 7. F. Krommer No. 1, Mi Bemol Majör Op. 36 Klarnet Konçertosu
birinci bölüm Allegro 123-125. ölçüler arasındaki kesit (Krommer, 1953).

Nota 8. Kromatik Egzersizi No. 1.

Nota 9. Kromatik Egzersizi No. 2.

Nota 10. Kromatik Egzersizi No. 3.

131. ölçüde A2 teması yer almaktadır. 147. ölçüde ise yaylı çalgılar tarafından çalınan yeni bir vokal nitelikli C teması duyulmaktadır. Klarnet 168. ölçünün son dördlüğünde A3 temasını kullanarak gelişme bölümüne başlamaktadır. Burada klarnetin clarino bölgesinde arpejleri ve

altissimo bölgesinde F6 (Fa6) ile Eb6'ya (Mib6) kadar çıkan gamları bulunmaktadır. Bu kısım, Si Bemol Minör ve Fa Minör tonları, kromatik gamlar ve çeşitli notaların tekrarıyla dramatik bir atmosfer oluşturmaktadır. Kısa bir ikinci bölümün ardından klarnet 254. ölçüde yeniden serime başlamakta ve 274. ölçüye kadar tüm A4 materyalini tekrar etmektedir. Mi bemol Majöre yapılan bir modülasyon melodiyi değiştirmekte, ancak cümle yapıları oldukça benzer kalmaktadır. 301-310. ölçüler arasında Do Minörde kısa bir cümle yer almakta ve Mi bemol Majöre geri dönmektedir. 314. ölçüden serimin sonuna kadar yazılmış gösterişli arpejler son derece etkileyicidir. Krommer, zaman zaman flüt, obua, fagot ve solist arasında etkileşim kurmaya olanak tanımaktadır. Ancak çoğunlukla orkestra, yaylıları ve üflemelileri akorları sürdürmek ve basit adımlarla ilerlemek için kullanmaktadır. Orkestra kodası, bölümü B3 temasının olumlu bir ifadesiyle sona erdirmektedir (Rice, 2017: 90, 91).

İkinci Bölüm - Adagio

İkinci bölüm, *Adagio* hız terimiyle başlayan ve on bir ölçülük bir girişle açılan *ternary* (A-B-A) formda yazılmıştır. 4-8. ölçüler arasında kısa ve hüzünlü bir obua solosu yer almaktadır. Bölümün tutti kısımları ile son üç ölçüsü dışında klarnete yalnızca *p* nüansında yaylı çalgılar eşlik etmektedir. Giriş bölümünün ardından klarnet, 12. ölçünün dördüncü vuruşunda romantik bir A temasına *p* nüansı ile başlamaktadır (Rice, 2017: 91). Bu tema, çoğunlukla klarnetin clarino bölgesinde yazılmış olup farklı ritmik yapılar içeren pasajlardan oluşmaktadır. Bu kısımda nüans olarak *pp*, *p*, *mf*, *f*, *crescendo* ve *decrescendo* nüansları kullanılmıştır. Ani nüans değişimleri dikkat çekicidir (Nota 11).

The image shows a musical score for the Klarnet part of Franz Vinzenz Krommer No. 1, Mi Bemol Majör Op. 36. The score is in 2/4 time and features various dynamics and articulations. The first staff is marked 'Solo' and 'f'. The second staff has a 'p' dynamic. The third staff has a 'p' dynamic. The fourth staff has a 'f' dynamic. The fifth staff has a 'mf' dynamic. The sixth staff has a 'pp' dynamic. The seventh staff has a 'p' dynamic. The eighth staff has a 'f' dynamic. The ninth staff has a 'mf' dynamic. The tenth staff has a 'f' dynamic. The score includes various articulations such as trills, slurs, and accents. The final staff is marked 'Tutti' and 'f'.

Nota 11. F. Krommer No. 1, Mi Bemol Majör Op. 36 Klarnet Konçertosu
ikinci bölüm Adagio 12-33. ölçüler arasındaki kesit (Krommer, 1953).

Bölümün yalnızca 26-31. ölçülerinde klarnetin chalumeau bölgesi kullanılmıştır. Bu aralıkta, 26. ölçünün üçüncü dörtlüğünde F3, G3, A3 ve B3 (Fa3, Sol3, La3 ve Si3), 31. ölçünün ikinci dörtlüğünde ise E3, F3, G3, A3 ve B3 (Mi3, Fa3, Sol3, La3 ve Si3) chalumeau sesleri yer almaktadır (Nota 11). Söz konusu ölçülerde ağırlıkla otuz ikilik nota değerleri kullanılmıştır. Bu iki ölçüde art arda gelen otuz ikilik notaların icrası parmak-hava koordinasyonu yönetimi açısından zorlayıcıdır. Bu nedenle ritmik netliğin sağlanması, müzikal cümlelerin bütünlüğünün korunması açısından önem taşımaktadır.

Bu pasajlarda ritmik doğruluk ve akıcılığın elde edilmesi, birinci bölümde olduğu gibi icracının motor becerilerinin eşgüdümlü biçimde kullanılmasını gerektirmektedir. Bu doğrultuda, pasajın metronom eşliğinde çalışılması ve hedeflenen tempoya ulaşıncaya kadar kademeli olarak hızlandırılması önerilmektedir. Otuz ikilik notaların ritmik olarak net duyulabilmesi için çalışmalarda vuruş birimi olarak sekizlik nota değerine dörtlük vuruş düşünülerek çalışılması ritmik istikrarın sağlanmasına yardımcı olmaktadır. Metronomla birlikte yapılan bu kademeli tempo çalışmaları, teknik kontrolün sağlanması açısından, parmak hareketlerinin hava akışıyla eş zamanlı, dengeli ve tutarlı biçimde gerçekleşmesine olanak tanımaktadır.

36. ölçünün dördüncü vuruşunda lirik bir B teması başlamakta ve Mi bemol Minörden Do Minöre yönelen bir geçiş gerçekleşmektedir. Bu geçiş sürecinde kullanılan Si Majör ve Sol Majör akorları, köprü işlevi üstlenerek A1 bölümündeki Do Minöre bağlanmayı sağlamaktadır. Geçiş, A1 bölümünde Do Minörde son bulmaktadır. A1 teması, klarnetin 52. ölçüde üçüncü vuruştan sonra mf'den p'ye doğru decrescendo eşliğinde seslendirdiği, yedi adet on altılık nota ile başlamaktadır. Bu on altılık nota grubu, 60. ölçüde tekrar edilmektedir. Klarnet partisi, 61-63. ölçüler arasında yer alan on altılık, otuz ikilik ve altılama on altılık notalarla devam etmekte; 64. ölçünün ilk sekizliğinde ise sona ermektedir. Bölüm, klarnetin ardından gelen ve f nüansında seslendirilen üç ölçülik orkestra kapanışıyla tamamlanmaktadır (Rice, 2017: 91) (Nota 12). Klarnetin 61-63. ölçüler arasında yer alan hızlı nota değerlerine dayalı pasaj, ritmik yoğunluğun arttığı bir yapı ortaya koymaktadır. Bu notaların icrası, 26-31. ölçülerde yer alan otuz ikilik notalarda olduğu gibi, parmak-hava koordinasyonunun eşgüdümlü biçimde kullanılmasını gerektirdiğinden teknik açıdan oldukça zorlayıcıdır. Bu nedenle, söz konusu pasajların metronom eşliğinde vuruş birimi olarak sekizlik nota değerine dörtlük vuruş düşünülerek çalışılması ritmik istikrarın sağlanmasına yardımcı olmaktadır.

Nota 12. F. Krommer No. 1, Mi Bemol Majör Op. 36 Klarnet Konçertosu
ikinci bölüm Adagio 52-64. ölçüler arasındaki kesit (Krommer, 1953).

Üçüncü Bölüm - Rondo

Üçüncü bölüm olan *Rondo*, altı bölümden oluşmakta ve bir kodaya sahiptir. Bölüm *Allegro moderato* hız teriminde yazılmış, 6/8 ölçü birimindedir. Bölüm eksik ölçüyle başlamaktadır. Bölümün A teması, klarnetin clarino bölgesinde on altı ölçü boyunca ilk notası dilli, ikincisi bağlı olarak dans havasında çalınmaktadır. Bu tema on altı ölçü sürmektedir. Orkestranın yanıtı vurguludur. Orkestra on altılık pasajlar ve vurgulu bir kadans kullanarak *fortissimo* (*ff*) (çok kuvvetli) nüansta bu temayı tekrar etmektedir (Nota 13). Klarnet 32 ve 33. ölçülerde, *p* nüansında iki sekizlik notayla yanıt vermektedir. Ardından orkestra *f* nüansta karşılık vermektedir. 34. ölçüde, Do Minör'deki B klarnet teması, ölçünün son sekizlik notasıyla başlamakta ve bu nota noktalı ikilik ve bir sekizlik notaya bağlanarak *p* nüansta başlayan ve kromatik hâle gelen bir melodiye bağlanmaktadır (Rice, 2017: 91, 92).

54. ölçüde Mi bemol Majöre modülasyon yapılmaktadır. Klarnet partisi 68. ölçüye kadar, çoğunlukla clarino bölgesinde yer alan sekizlik ve on altılık notalardan oluşmaktadır (Nota 14). Bu kısımda geniş aralıklı ses atlamaları ile staccato ve legato artikülasyonun birlikte kullanıldığı hızlı nota değerleri parmak-hava ve dil-parmak koordinasyonlarının eşgüdümlü kullanımı açısından klarnet tekniğinde zorluk oluşturan unsurlar arasında yer almaktadır. Bu unsurların aynı anda kontrol edilmesi gerekliliği, pasajın teknik açıdan zorlayıcı bir nitelik kazanmasına neden olmaktadır. Bu teknik zorlukların giderilmesine yönelik olarak, 54-68. ölçüler arasının gruplar hâlinde çalışılması önerilmektedir. İlk aşamada 54 ve 55. ölçüler çalışılmalı; ardından sırasıyla 56 ve 57., 58 ve 59., 60 ve 61., 62 ve 63. ve son olarak 64 ve 65. ölçüler çalışılmalıdır. Her bir grup çalışmasında tempo, metronom eşliğinde hedef tempoya ulaşıncaya kadar kademeli biçimde artırılmalıdır. Daha sonra bu gruplar ardışık şekilde birleştirilerek çalışılmalıdır. Örneğin, 54 ve 55. ölçülerin 56 ve 57. ölçülerle art arda tekrar edilmesi, gruplar arasındaki kopukluğun giderilmesine yardımcı olurken müzikal cümlelerin bütünlüğünün korunmasını da sağlamaktadır. 54-68. ölçüler arası, ritmik açıdan özellikle dikkat gerektiren önemli yerlerden biridir; bu nedenle temponun istikrarlı biçimde sürdürülmesi önerilmektedir.

Nota 14. F. Krommer No. 1, Mi Bemol Majör Op. 36 Klarnet Konçertosu
üçüncü bölüm Allegro moderato / Rondo 54-68. ölçüler arasındaki kesit (Krommer, 1953).

Klarnet partisinde 54-59. ölçüler arasındaki geniş aralıklı ses atlamaları (Nota 14) bölümün 70, 71 ve 73. ölçülerinde de yer almaktadır. Bu sesler klarnetin clarino ve chalumeau bölgelerinde yazılmıştır (Nota 15). Özellikle bu tür geniş aralıktaki seslerde doğru üfleme tekniği önem arz etmektedir. Eğer üfleme tekniğinde problemler olursa eser boyunca özellikle bu tür geniş aralıklı seslerde ton ve entonasyon problemi yaşanabilir ve istenilen nitelikte sesler çıkmayabilir. Bu bağlamda, klarnette üfleme yönteminin doğru uygulanması icra kalitesini doğrudan etkilemektedir. Sındır bu durumu şu şekilde ifade etmektedir:

Klarnette üfleme yöntemi, dudakların ve çalgıyı üfleyebilmek için gereken yanak kaslarının çalgıya diyafram kasının da desteğiyle hava akışını sağlayan üfleme tekniğidir. Ağız boşluğunun boyutu, dudak kaslarındaki gerilim ya da gevşeklik, dilin pozisyonu ve işlevi, diyaframdan gelen havayı doğru bir şekilde çalgıya göndermek, klarnet tonu üretmede önemli rol oynayan faktörlerdir. Üfleme metodu doğru ise çalgının çalan kişiye verdiği tepki başarılı olmaktadır. Üfleme yöntemi birtakım hatalar içeriyorsa çalgının tonu, kontrolü ve entonasyonu (ses kararlılığı) sorunlu olabilmektedir (Sındır, 2016: 142).

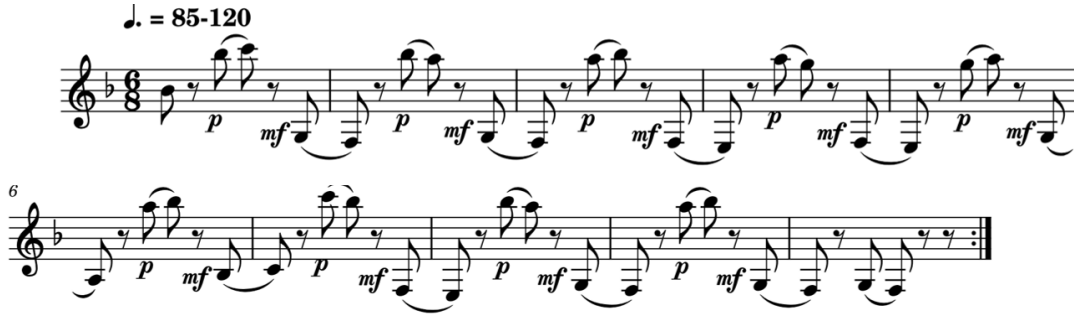

Nota 15. F. Krommer No. 1, Mi Bemol Majör Op. 36 Klarnet Konçertosu
üçüncü bölüm Allegro moderato / Rondo 70, 71 ve 73. ölçüler arasındaki kesit (Krommer, 1953).

Geniş aralıklı seslerde çalma probleminin ortadan kaldırılabilmesi için bu seslerin yer aldığı bir egzersiz önerilmektedir (Nota 16). Bu egzersiz, klarnette üfleme tekniğine dikkat ederek metronom eşliğinde hedef tempoya ulaşılan kadar kademeli olarak çalışılmalıdır.

Klarnet çalarken her zaman doğru üfleme tekniğine dikkat etmek gerekmektedir. Yalnızca bu eser için değil, genel olarak klarnet çalışmaya başlamadan önce nefes borusu içindeki ve etrafındaki kaslar, özellikle boğazdaki ve dildeki kaslar tamamen gevşek düşünülmelidir. Dudaklar hafifçe ama sıkıca kapalıyken, çene aşağı ve öne doğru hareket ettirilmeli, alt ve üst ön dişler dikey olarak

aynı hizada olmalıdır. Dişler arasında yaklaşık 1 cm boşluk oluşmuş gibi hissedilmelidir. Bu pozisyonda ağız kapalı, alt dudak alt dişleri örtecek şekilde kıvrılmalıdır. Dişler dikey olarak aynı hizadayken ve ağız hâlâ kapalıyken, alt dudağın tamamını alt iki ön dişinizin üzerine koymaya çalışacakmışınız gibi alt dudak yukarı kaldırılmalıdır. Bunun iki sonucu olmaktadır: Birincisi alt dudak kırışıklıklar ve buruşukluklarla dolu olmakta, ikincisi ağzınızın köşeleri otomatik olarak ağzın merkezine doğru çekilmektedir. Çalan kişi dudağını alt dişlerinin üst kenarına sıkıca yaslama konusunda titiz davranırsa doğru embouchure oluşmaktadır. Ardından kamışın ve ağızlığın ucu ağıza yerleştirilmelidir (Pino, 1980: 55).

Nota 16. Atlamalı ses egzersizi.

Klarnet, 73. ölçünün son sekizlik notasından itibaren, ilk nota dilli ikincisi bağlı olmak üzere sekizlik nota grubuyla A1 temasına geri dönmektedir. 90. ölçüde ise bir sekizlik hazırlık notasıyla neşeli bir C teması başlamaktadır. Bu tema, iki bağlı sekizlik ve noktalı dörtlük notaların yanı sıra staccato ve legato sekizlik notalarla A1 temasına karşıtlık oluşturmaktadır. 122. ölçüde solo klarnet, flüt ve birinci fagot arasında altı ölçülük bir taklit bölümü yer almakta ve bu bölüm 129. ölçüde sona ermektedir (Rice, 2017: 92).

129-150. ölçüler arasında klarnet partisi, ağırlıklı olarak sekizlik ve on altılık nota değerlerinden oluşmaktadır (Nota 17). Bu pasajda, 54-68. ölçülerde olduğu gibi, geniş aralıklı ses atlamaları ile staccato ve legato artikülasyonun birlikte kullanıldığı hızlı nota değerleri yer almaktadır. Ayrıca on altılık nota grupları arasında kromatik diziler de bulunmaktadır. Bu teknik unsurların eş zamanlı olarak kontrol edilmesi gerekliliği, pasajın teknik açıdan zorlayıcı bir nitelik kazanmasına yol açmaktadır. Bu nedenle, söz konusu pasajın metronom eşliğinde vuruş birimi olarak sekizlik nota değerine dörtlük vuruş düşünülerek çalışılması ritmik istikrarın sağlanmasına yardımcı olmaktadır. Ayrıca kromatik dizilerin yer aldığı kısımlarda, birinci bölüm için önerilen egzersizlerin (Nota 8, 9 ve 10) aynısı çalışılabilir.

129-150. ölçüler arasında klarnetin altissimo bölgesi sınırlı biçimde kullanılmış olup, bu aralıkta yalnızca 135. ölçüde D6 (Re6) ile 139. ölçüde C#6 (Do#6) ve D6 (Re6) notalarına yer verilmiştir.

Musical score for "The Swan" by Camille Saint-Saëns, featuring a piano solo. The score is in G major, 3/4 time, and consists of 15 measures. It includes dynamic markings (*p*, *mf*, *f*, *ff*) and articulation (accents). Red boxes highlight specific melodic phrases, and a green box highlights a "subito" section.

Nota 17. F. Krommer No. 1, Mi Bemol Majör Op. 36 Klarinet Konçertosu üçüncü bölüm Allegro moderato / Rondo 129-150. ölçüler arasındaki kesit (Krommer, 1953).

Klarnet, 165. ölçüde Mi bemol Minör tonunda D temasını sunmaya başlamaktadır. 211. ölçüde ise Mi bemol Majör tonuna dönüş gerçekleşmektedir (Nota 18). Nüans olarak f başlayan bu kısımda sırasıyla mp, f, mp, p, ff, f, ff, f ve ff nüansları yer almaktadır. Bu nüansları 215-219. ölçülerde gelen crescendo ve 227-229. ölçülerde gelen decrescendo nüansları belirginleştirmektedir. Bu kısım, yoğun dinamik çeşitliliğin yanı sıra hem parmak-hava koordinasyonu hem de dil-parmak koordinasyonu açısından enerjik ve kontrollü bir yaklaşım gerektirmektedir. 230-239. ölçüler arasındaki koda ise eseri görkemli bir orkestra finaliyle sonlandırmaktadır (Rice, 2017: 92).

Nota 18. F. Krommer No. 1, Mi Bemol Majör Op. 36 Klarnet Konçertosu
üçüncü bölüm Allegro moderato / Rondo 211-230. ölçüler arasındaki kesit (Krommer, 1953).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma, Franz Krommer'in "No. 1, Mi Bemol Majör Op. 36 Klarnet Konçertosu"nu klarnet icra pratiği odağında ele alarak, eserde yer alan teknik ve müzikal zorlukları nota temelli analiz yoluyla ortaya koymuş ve bu zorluklara yönelik uygulanabilir çalışma önerileri geliştirmiştir. Yapılan analizler sonucunda, özellikle geniş aralıklı ses atlamaları, hızlı arpej ve kromatik pasajlar, farklı artikülasyon biçimleri ile ani nüans değişimlerinin, eserin icrasında belirleyici teknik unsurlar olduğu tespit edilmiştir. Bu unsurların, konçertonun genel müzikal yapısı içerisinde yalnızca teknik birer zorluk olarak değil, aynı zamanda ifade gücünü şekillendiren bileşenler olarak kullanıldığı görülmektedir.

Elde edilen bulgular, Krommer'in bu konçertoda klarnetin chalumeau, clarino ve sınırlı ölçüde altissimo ses aralıklarını kullandığını; icracıdan yalnızca müzikal bütünlüğün korunmasını değil, aynı zamanda gelişmiş nefes kontrolü, dengeli bir embouchure, etkili bir parmak-hava koordinasyonu ve hassas bir dil-parmak koordinasyonu talep ettiğini göstermektedir. Bu durum, icracının teknik donanımının yanı sıra müzikal farkındalığının da üst düzeyde olmasını zorunlu kılmaktadır. Bu yönüyle eser, geç Klasik Dönem estetiğini korurken erken Romantik ifade anlayışına yaklaşan, pedagojik açıdan öğretici ve geliştirici bir repertuar örneği sunmaktadır.

Çalışmada önerilen metronomla kademeli tempo artışı, pasajların gruplar hâlinde çalışılması, artikülasyon ve nüansların bilinçli biçimde planlanması gibi icra odaklı yaklaşımlar, eserin yalnızca teknik açıdan doğru seslendirilmesini değil, aynı zamanda müzikal bütünlüğünün korunarak yorumlanmasını hedeflemektedir. Bu öneriler, özellikle ileri düzey klarnet öğrencileri ve profesyonel icracılar için, karşılaşılan performans sorunlarının rastlantısal değil, sistematik bir çalışma anlayışıyla ele alınmasına olanak tanımaktadır.

Literatür incelendiğinde, Krommer "No. 1, Mi Bemol Majör Op. 36 Klarnet Konçertosu"nun klarnet icra pratiğini merkeze alan Türkçe akademik çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu

çalışma, eseri icracı perspektifiyle ele alarak söz konusu boşluğu doldurmayı ve klarnet repertuvarına yönelik performans odaklı analizlere katkı sunmayı amaçlamaktadır. Bu çerçevede, araştırmanın klarnet eğitmenleri ve icracıları için pedagojik ve uygulamaya dönük bir başvuru kaynağı olması hedeflenmektedir.

KAYNAKÇA

- Hall, W. R. (2004). *A critical-performing edition of the Franz Krommer parth Ia for band (1825) for American concert band*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Kent State University.
- Hanberry, M. A. (2004). *Effects of practice strategies, metronome use, meter, hand, and musical function on dual-staved piano performance accuracy and practice time usage of undergraduate non-keyboard music majors* (Doktora tezi). Louisiana State University. (Dissertation No. 1187)
- Hofmann, A. ve Goebel, W. (2016). Finger forces in clarinet playing. *Frontiers in Psychology*, 7, Article 1140. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2016.01140>
- Hopa, E. (2013). *Tahta ve bakır üflemeli çalgı çalan müzisyenlerde nefes kontrolü*. Sanat & Tasarım Dergisi, 4 (4), 109-115.
- Krommer, F. (1953). *Konzert Es-Dur für Klarinette und Orchester, Op. 36* [Plate no. H 888]. Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění.
- Lehto, G. S. (2002). *A Selected Study of Symphonies Concertantes For Multiple Clarinet Soloists, 1770-1850, Including Works by Stamitz, Devienne, Krommer, Tausch, Muller, Schindelmeisser and Baermann*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ohio State University.
- Lundahl, C. E. (2021) *Wind Music Through the Ages: A Summary of Dissertation Recitals*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). University of Michigan.
- Mailman, M. H. (1995). *An interpretive approach to two wind partitas of Franz Vincent Krommer: Partita in F, op. 57 (1808) and partita in E-Flat. op. 79 (1810), a lecture recital, together with three recitals of selected works of Stravinsky, Hanson, Martin Mailman, Holst and Walton*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). University of North Texas. Denton, Texas.
- Olson, J. K. (1992). "Partita" in Eb, Op. 71 by Franz Vinzenz Krommer: A critical/historical edition. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). The Ohio State University.
- Pino, D. (1980). *The clarinet and clarinet playing*. New York: Dover Publications, Inc. Mineola.
- Reiber, J. (1994). *Franz Krommer: Works for clarinet and orchestra*. Booklet Text, A Production of Paladino Music.
- Rice, A. R. (2017). *Notes for clarinetists: a guide to the repertoire*. New York: Oxford University Press.

- Sındır, E. (2016). *Klarinet üfleme yönteminde karşılaşılan problemler ve çözümleri. Sanat ve Tasarım Dergisi*. 6(2), 140-149. <https://doi.org/10.20488/www-std-anadolu-edu-tr.292714>
- Silvertrust, R. H. R. (1996). *Franz Krommer's string quartets currently in print*. Journal of the Cobbett Association 7 (2). 1-10.
- Wessely, O. (2001). *Krommer, Franz (Vinzenc) (Kramář, František Vincenc)*. <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.15571> (Erişim adresi: <https://www.scribd.com/document/830489899/KROMMER-GROVE>), (Erişim Tarihi: 14.10.2025).

Web Kaynakları

- Franz Krommer. (t.y.). *[Fotoğraf]*. Naxos Records içinde. (Erişim adresi: https://www.naxos.com/Bio/Person/Franz_Krommer/21833), (Erişim Tarihi: 03.08.2025).
- Clarinet Concerto in E-flat. (t.y.). Burgess Hill Symphony Orchestra içinde. (Erişim adresi: <https://www.bhso.org.uk/work/krommer-clarinet-concerto-in-e-flat/>), (Erişim Tarihi: 27.02.2025).
- Franz Krommer - Biography. (t.y.). Wind Repertory Project içinde. (Erişim adresi: https://www.windrep.org/Franz_Krommer), (Erişim Tarihi: 12.06.2025).
- Franz Krommer - Description. (t.y.). Free-scores.com içinde. (Erişim adresi: <https://www.free-scores.com/download-sheet-music.php?pdf=56523>), (Erişim Tarihi: 11.08.2025).
- Pimentel, B. (2016, 13 Ekim). Accents and the tongue (or not). [Web günlük postası]. Bret Pimentel, woodwinds. (Erişim adresi: <https://brepimentel.com/accents-and-the-tongue-or-not/>), (Erişim Tarihi: 09.08.2025).

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Franz Krommer's "Clarinet Concerto No. 1 in E-flat Major Op. 36" was first introduced 12 years later than the seminal Clarinet Concerto in A major composed by Wolfgang Amadeus Mozart for Anton Stadler. Just like in the concertos composed by Carl Maria von Weber, the composer foregrounds technical and expressive capabilities of the instrument, which are clearly evident in the vivacious Allegro part, in the lyrical and ornamented Adagio part, and in the playful Rondo final part. The work displays a standard classical concerto form, and the first movement is longer since it has a double-exposition form, one of which includes only the orchestra and the other only the soloist. Despite this form, the work reflects the distinctive characteristics of the forthcoming Romantic styles as well.

All the compass of the clarinet are used throughout the work. The virtuoso passages and sudden leaps between wide ranges of sound create stunning shifts of light and shadow within a very limited area. The clarinet solos were effectively competent with the technical capabilities of the five-key clarinet. A modern clarinet also successfully creates such an impressive effect. A wide range of the clarinet was used in the work ranging between E3 and F6 although the clarino sound range was the most common. Musically speaking, this work is acknowledged as one of the prominent concertos

of the late Classical and the early Romanticism with its skillfully designed orchestra arrangement. The composer efficiently benefitted from arpeggios and passages in chalumeau sound range of the clarinet. What was unusual in this work when 18th century concertos are considered was the lack of cadences or cadence locations. Krommer exploited clarinet's technical capabilities as much as he could in this concerto.

This study aims to evaluate Franz Krommer's "Clarinet Concerto No. 1 in E-flat Major Op. 36", which stands out as one of the most significant works in the clarinet repertoire, in terms of performance practice and to propose practical suggestions to facilitate the performance of technically and musically challenging passages of the work. Adopting literature review and document analysis methodologies, the study takes certain performance elements including high-range sounds, articulation variety, use of nuances, breathing and blowing techniques as the evaluation criteria. The study is expected to be a valuable pedagogical resource for clarinet students and players since it specifically focuses on clarinet performance practice and there are quite limited number of relevant academic studies written in Turkish. The scope of the study is limited to the solo clarinet party analyses based on Praha edition (Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění; H 888) dated 1953; other editions were excluded from the study.

Findings and Results

The findings revealed that Krommer's "Clarinet Concerto No. 1 in E-flat Major Op. 36" is a significant work in the clarinet repertoire and the technical capabilities of the clarinet were effectively exploited throughout the work. There is a continuous dialogue between the clarinet and the orchestra throughout the concerto; therefore, a continuous interaction, rather than certain cadences reflecting technical capabilities of the clarinet, stands out in the work. In other words, Krommer embeds the clarinet within the orchestral fabric so that the soloist can display his/her impressive skills and establish an interrupted interaction with the orchestra. Reflecting certain characteristics of the early Romanticism expression while preserving its Classical Period aesthetics, the concerto is an exceptionally instructive and rich example of repertoire for clarinet players.

The concerto is noteworthy since it introduces both technical and aesthetical capabilities of the clarinet via a holistic approach. The use of wide sound range (chalumeau, clarino and altissimo) requires sudden transitions between these sound ranges, improved control of breath, a balanced embouchure, a sensitive tongue-finger coordination and an effective finger-air coordination. Rapid arpeggios, chromatic scales, high-range sounds, frequent use of different articulation types together such as legato, staccato and accent require not only to have technical capabilities but also to maintain musical integrity. Dynamically speaking, the sudden nuance shifts in the work necessitate uninterrupted expression of musical sentences as well as careful control of air blown into the clarinet.

The presence of 16th and 32nd notes in the certain passages of the work leads to technical challenges related to breath control, air-finger coordination and articulation management due to fast tempo and rapid note values. It is essential for the player to use his/her motor skills simultaneously in these passages so that rhythmic accuracy and fluency can be easily achieved. Therefore, it is recommended to practice these passages by adopting incremental tempo increase with a metronome until the target tempo is achieved. Incremental tempo increase contributes to the improvement of finger-air coordination by supporting the development of accurate movement patterns. The practices involving a quarter-note pulse to eighth-note - as shown in example 3- so as to sharpen beat perception help to build up rhythmical consistency. Thanks to repetitive practice of each measure, finger movements are automatized and fluency increases.

The successive use of p and f nuances - which are, in fact, opposites- located in different sound ranges such as chalumeau, clarino and altissimo creates a technical difficulty for the player since it requires a balanced control of air pressure. Especially, maintaining sound consistency is quite difficult due to frequent sudden nuance shifts, which directly affects how the movement pattern is presented. Therefore, it is suggested that the differences between p, f and other nuances should be consciously and carefully applied. It is essential to manage the air blown into the clarinet in a controlled way so that nuance transitions could be made accurately.

In conclusion, Krommer's "Clarinet Concerto No. 1 in E-flat Major Op. 36" is a musical work requiring high level of technical and musical control in terms of clarinet performance due to the presence of wide sound range, articulation variety, dynamic richness and continuous tempo. Careful practice of accent, legato and staccato markings in the work, controlled and conscious expression of nuances and maintaining the existing tempo are the basic requirements for a successful performance.